

[Poul Møller.]

stigningen for den forbrugsbegrænsning, vi har pålagt befolkningen. Når alt kommer til alt, var måske det vigtigste, der skete ved omsforliget, at vi fik skatterne ud af pristallet. Hermed syntes vejen åbnet for gennemførelse af Lord Keynes' teorier i det danske samfund uden alle de svagheder, som klæbde ved dem, da man havde pristalsregulering med skatterne indregnet. Det holdt jo hårdt at nå dette resultat. Fra socialdemokratisk side holdt man på dette skattepristal som en af de hellige køer, der ikke måtte røres. Til sidst gik koen dog nedentom og hjem; den blev slagtet.

Men nu har vi et sådant efterspørgselspress og et sådant bevægeligt lønsystem, at vi ikke behøver pristalsreguleringen for at sikre kompensation for dyrtid og for forbrugsbegrænsende skatter og afgifter på en række områder. Jeg ved godt, at den højtærede økonomiminister til Information har udtalt, at sådan noget som det, jeg her står og siger, bør man ikke sige. Det er, som om man er lidt af en forræder over for de gode viljer i dansk økonomi ved overhovedet at nævne, at der kan ske lønglidning.

Vi kommer imidlertid ikke uden om at drøfte det centrale økonomiske problem, nemlig troen på, om denne kompensation finder sted, for de af os, der har denne tro, må være meget tilbageholdende med hensyn til at fordyre varerne og forøge beskætningen på en sådan måde, at der skabes sådanne kompensationer.

Skal forbruget holdes i ave, må det først og fremmest være nødvendigt at undgå en for voldsom forbrugsekspansion over selve de offentlige finanser. Hvis man lægger den offentlige udgiftspolitik til rette udelukkende efter, hvad der efter folketingets opfattelse er ønskeligt — og vi har alle en lang og rigelig ønskeseddel — og hvis vi vil realisere vore ønsker uden sammenhæng med den almindelige økonomiske stilling, vil vi være ude af stand til at bremse inflationen; så vil den skride frem hastigere og hastigere. Det må f. eks. ikke glemmes, at af hele denne vældige skattestigning, vi har oplevet i dette forår og endnu ikke er færdige med, skyldes langt den største del ikke en såkaldt kontraktiv politik, men simpelt hen nødvendigheden af at dække stigende offentlige udgifter.

Såfremt man slet ikke ville tillægge det betydning, jeg her har nævnt om kompensationserne, ville der teoretisk ved at forøge de offentlige udgifter og opkræve skatter for at forøge dem, ikke ske andet, end at man overflyttede et privat forbrug til et offentligt forbrug. Nyttevirkningen heraf kan man jo diskutere, og jeg vil da ikke bestride, at den nogle gange kan være større end nyttevirkningen af det private forbrug. Jeg tror, det er professor Galbraith, der i „Det rige Samfund“ nævner, at veje er vigtigere end bolsjefabrikker — det mener tandlægerne i hvert fald. Selvfølgelig kan en vej være vigtigere end en bolsjefabrik, men det er måske bolsjefabrikken, der giver os den indtægt, hvormed vi kan finansiere vejen. Problemerne løber altså lidt rundt, og jeg vil ikke benægte, at der kan være en nyttevirkning ved at flytte privat forbrug til offentligt forbrug; ellers ville vi jo ikke have disse milliardbudgetter med udgiftsposter, som også vi har stemt for flertallet af.

Men hvis kompensationsfaktoren har en meget stor betydning i den nuværende økonomiske stilling, vil der ikke finde nogen overflytning sted, for så vil de private forbrugere — i alt fald alle, der kan — søge dækning for de stigende skatter og afgifter ved stigende indkomster, og så får vi altså et forøget offentligt forbrug uden den dermed følgende tilsvarende nedgang i det private forbrug. Det samlede forbrug forøges.

Hvis man vil følge den politik, vil det derfor være en nødvendighed at opkræve et stadig større overskud, som vi har set man har måttet gøre det i de senere år, for at prøve på at indhente — hele tiden indhente — stigningen i det samlede forbrug. Det er en karrusel, som bliver ved med at køre rundt.

Jeg tror derfor, vi må afpasse det offentlige forbrug og hele den offentlige virksomhed til den samlede økonomiske stilling på en helt anden måde, end man har gjort tidligere. Jeg har tidligere nævnt over for den højtærede finansminister — men vil gerne gentage det her, fordi mit parti tillægger det meget stor betydning — at således som vi forlanger, at arbejdsmarkedets parter i deres lønpolitik skal tage hensyn til den forventede produktions-